

Da se vide, da se čuju · Да се виде, да се чују · Be seen, be heard

Da se vide, da se čuju · Да се виде, да се чују · Be seen, be heard

Da se vide, da se čuju · Да се виде, да се чују · Be seen, be heard

Zabilješke

iz

kampanje

Be seen, be heard

Da se vide, da se čuju * Da se vide, da se čuju * Ve seen, Ve heard * Da se vide, da se čuju * Da se vide, da se čuju *

Da se vide, da se čuju * Da se vide, da se čuju * Ve seen, Ve heard * Da se vide, da se čuju * Da se vide, da se čuju *

U **V**odna riječ

Cilj brošure "Zabilješke iz kampanje" je da pokaže kakva je uloga članica političkih partija u planiranju i sprovođenju predizbornih kampanja, koliko su aktivne i na kakve barijere nailaze u javnom političkom životu. Željeli smo da vidimo da li se i koliko inicijative žena prihvataju, da li ih uvažavaju stranačke kolege i kakve su prirode prepreke koje ih sputavaju da se više politički angažuju.

Brošura je dio projekta "Da se vide, da se čuju" kojim žene u Bosni i Hercegovini nastoje da povećaju svoje učešće u javnom životu i procesima odlučivanja. Kao što je jedna od sagovornica u ovoj brošuri primjetila "ako nas nema gore, na mjestima gdje se odlučuje, ništa od naše borbe za ravnopravnost. Ako nas nema u komisijama, skupštinama, vladama, gdje se nešto predlaže i gdje se odlučuje, džaba nam sve."

Izbornim zakonom BiH je propisano da na izbornim listama mora biti 30 odsto žena. Pojedine političke partije, kako su istakle naše sagovornice, na izborne liste stavljaju žene samo da bi zadovoljile ovu zakonsku formu, a ne zato što smatraju da žene mogu da budu ravnopravni nosioci političkih aktivnosti. Dešava se i da žene koje budu izabrane, u skupštinskim organima čine samo dio partijske glasačke mašine, bez većeg ličnog angažmana.

Prepreke na koje žene nailaze u svom političkom djelovanju su različite, od porodičnih do finansijskih poteškoća. Obaveze koje žene imaju u kući, prema mužu i djeci, znatno ih sputavaju da se više politički angažuju. Među prepreke koje ih sputavaju u političkom djelovanju naše sagovornice su navele i strah od toga šta će reći okolina, kao i otuđenost pojedinih stranačkih lidera "koji se baze sjete samo pred izbore".

Generalni zaključak svih je da bi se žene morale mnogo više angažovati, slobodnije istupati i smjelije iznositi svoja mišljenja, ako žele da na predstojećim lokalnim izborima, koji su zakazani za 2. oktobar ove godine, postignu zapaženije rezultate.

Nadamo se da će ova brošura biti mali doprinos prevazilaženju ovih prepreka i omogućavanju ženama da se vide i čuju u svojim sredinama.

Nada Tešanović

POSLANICA U NARODNOJ SKUPŠTINI RS I ODBORNICA U
SKUPŠTINI GRADA BANJALUKA, SNSD:

"S obzirom da nisam bila zadovoljna organizacijom prethodne izborne kampanje i s obzirom da sam htjela da izađem iz tog klišea, organizovala sam svoj mali, lični izborni štab. Mojim kolegama u stranci se nije sviđjelo to što sam stvari uzela u svoje ruke, napravila svoj lični izborni poster i tekst izbornog pamfleta. Srećom, imala sam oko sebe ljude koji su me podržavali, a imala sam i nekih finansijskih sredstava da pokrijem sve troškove te moje lične kampanje. Iako sam imala raznih neugodnosti, mislim da se isplatilo."

1. KAKVA STE DO SADA IMALI ISKUSTVA U RADU NA IZBORNIM KAMPANJAMA? KOLIKO STE AKTIVNO BILI UKLJUČENI U PRIPREMU I REALIZACIJU POJEDINIH KAMPANJA?

Prvi put sam u kampanji učestvovala 1998. godine na izborima za republički parlament kada sam bila nosilac liste ispred Liberalne stranke. Tada ništa značajnije nismo uradili, jer smo bili mala stranka i nismo imali para za organizaciju neke ozbiljnije kampanje. Sve se svelo na konferencije za novinare i nekoliko tribina.

Na lokalnim izborima 2000. godine bila sam na listi Stranke nezavisnih socijaldemokrata kojoj su se liberali, zbog sličnosti političke opcije, u međuvremenu pridružili. Organizacija kampanje bila je u rukama Izbornog štaba koji je vodio računa o svemu, počevši od mjesta i vremena održavanja tribina do tekstova izbornih pamfleta. Mogućnosti za neko individualno djelovanje nije bilo, izborni štab je rukovodio cjelokupnom kampanjom.

Nismo imali ličnih promotivnih materijala, a na jednoj slici bilo je predstavljeno čak nas trideset.

Na opštim izborima 2002. godine bila sam na listi za Narodnu skupštinu RS. S obzirom da nisam bila zadovoljna organizacijom prethodne izborne kampanje i s obzirom da sam htjela da izađem iz tog klišea, organizovala sam svoj mali, lični izborni štab. Mojim kolegama u stranci se nije sviđjelo to što sam stvari uzela u svoje ruke, napravila svoj lični izborni poster i tekst izbornog pamfleta. Srećom, imala sam oko sebe ljude koji su me podržavali, a imala sam i nekih finansijskih sredstava da pokrijem sve troškove te moje lične kampanje. Iako sam imala raznih neugodnosti, mislim da se isplatilo.

2. KOLIKO SU BILE USPJEŠNE KAMPANJE U KOJIMA STE UČESTVOVALI?

Iz zadnje dvije kampanje imam pozitivno iskustvo. Na posljednjim izborima dobila sam 4500 glasova birača i žena sam sa najvećim brojem glasova u Narodnoj skupštini RS, a bogami dobila sam više glasova i od mnogih muškaraca. Zato je zaslužna moja lična kampanja i štab koji su činili moji prijatelji, koji su širili priču o meni i koji su apelovali na birače da glasaju za konkretnu osobu na listi.

3. ŠTA BISTE NAVELI KAO PREPREKE ZA VEĆI ANGAŽMAN U POLITIČKOM ŽIVOTU?

Prepreka ima na svakom koraku od muškaraca koji su sujetni i misle da su najpametniji na svijetu do ženske ljubomore. Nikad niste sigurni ko iskreno želi da vam pomogne. Muškarci još uvijek ne prihvataju ulogu žene u politici. Da nema obaveze tj. moranja da se žene stave na izborne liste pitanje je da li bi ijedna bila na listama.

Prepreka za veći angažman žena u političkom životu je bilo i uvijek će ih i biti. Financijski momenat je takođe jako bitan. Ako imate novca, lakše ćete doći i do medija i do bilo čega. No, porodični život je najvažniji. Džaba vam sve ako ste pod pritiskom i ako samo razmišljate šta će vam reći ukućani kad se zadržite na nekom sastanku i kasnije dođete kući. Srećom, moja djeca i muž podržavaju ovo što radim i nemam tu vrstu pritiska.

4. ŠTA BI ŽENE TREBALO DA URADE DA POPRAVE SVOJE IZBORNE REZULTATE NA PREDSTOJEĆIM LOKALNIM IZBORIMA?

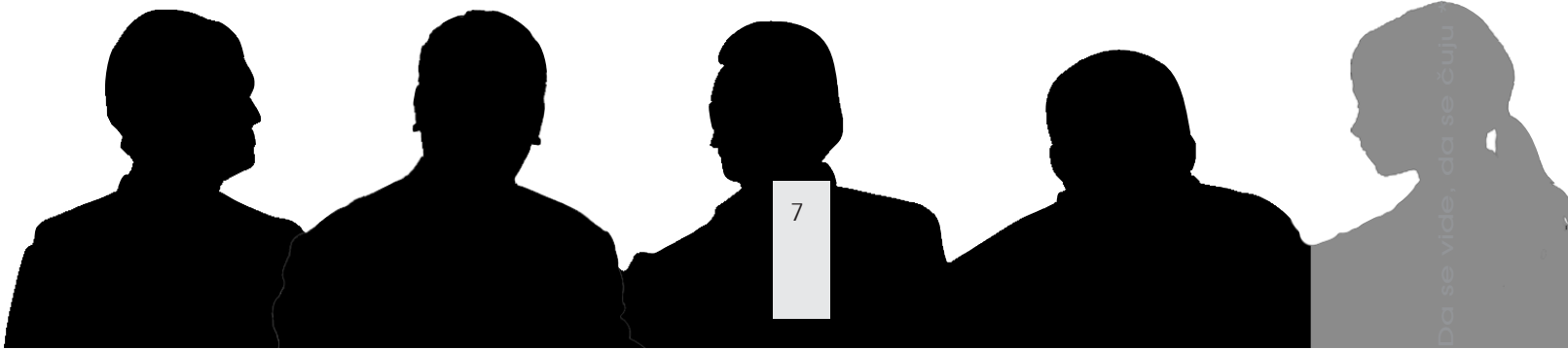
Najvažnija je edukacija i mogućnost da dođete u medije. Ne vrijedi vam išta što radite ako to neće biti negdje u medijima objavljeno. Mi smo imali razne izuzetno zanimljive okrugle stolove na kojima se kvalitetno diskutovalo o gorućim problemima, ali šta sve to vrijedi kada to ostane samo između učesnika rasprave. Najbitnije je omogućiti ženama da postanu vidljive, ali moraju raditi i na svojoj edukaciji. Jer ima žena o čijim kvalitetama bi se moglo diskutovati, a ipak su se našle na listama, jer su bile poslušne ili po nekoj drugoj liniji. Mi se još uvijek moramo učiti.

5. ŠTA ĆETE URADITI U PREDSTOJEĆOJ KAMPANJI?

Za sada još nemam neki konkretan plan. Pomalo sam i umorna, jer sam i odbornica u gradskoj skupštini i poslanica u Narodnoj skupštini RS u kojoj je mnogo teže raditi. U svakom slučaju uključiću se u kampanju kako bih pomogla drugim ženama da se nađu na listama.

Да се виде, да се чују * Be seen, Be heard * Da se vide, da se čuju *

Да се виде, да се чују

Mladenka Petković

ODBORNICA SKUPŠTINE OPŠTINE MILIĆI, SDS:

"Nemamo nijednu ženu predsjednicu partije. Toga nema i sve to govori da se jedno priča, dok je na djelu nešto sasvim drugo. Žene moraju da se osmjеле i da se zbilja podstaknu da izađu u javnost - neka vas i ruže i dobacuju vam, ali sve je to nevažno kada znate šta hoćete i zašto to radite. I kad uđu u parlamente, žene ne smiju da budu samo glasačka mašina."

1. KAKVA STE DO SADA IMALI ISKUSTVA U RADU NA IZBORNIM KAMPANJAMA? KOLIKO STE AKTIVNO BILI UKLJUČENI U PRIPREMU I REALIZACIJU POJEDINIH KAMPANJA?

Učestvovala sam u više kampanja. Kada sam se za izbore 2000. godine našla na izbornoj listi trudila sam se da to ne bude samo radi zadovoljavanja forme, jer je činjenica da su se žene našle na listama zato što je to OSCE tražio. Išli smo po terenu i trudila sam se da pričam i obećavam ono što je realno izvesti i ono u što sam vjerovala. Ja živim u jednoj maloj zajednici u kojoj se svi međusobno poznaju. To je bilo teško vrijeme, ekonomska situacija je bila katastrofalna i ja sam dala sve od sebe da bar neke elementarne stvari, kao što je pitanje zdravstvene zaštite, budu normalizovane.

2. KOLIKO SU BILE USPJEŠNE KAMPANJE U KOJIMA STE UČESTVOVALI?

Kroz život sam navikla da se borim za svoju egzistenciju i svoju riječ i mislim da su kampanje u kojima sam učestvovala bile uspješne. Što se tiče drugih žena, mislim da su u vrlo malom broju stvarno i aktivno učestvovala u kampanjama. Više su bile figure na listama. Za četiri godine koliko sam odbornica, uvjerala sam se da su žene koje su izabrane samo dizale dva prsta i ništa više. Nije rješenje samo nametnuti broj žena na listama, ako one poslije neće biti aktivne.

3. ŠTA BISTE NAVELI KAO PREPREKE ZA VEĆI ANGAŽMAN U POLITIČKOM ŽIVOTU?

Muškraci su zaista sujetni. Čim neko od njih shvati da im se približavaš i da osvajaš simpatije birača, pokušavaju te eleminisati. Žene se nastoje potisnuti u drugi plan. Za razliku od muškaraca koji su solidarni, žene to nisu. Nedostaje te ženske solidarnosti. To je prava realnost, osim ako ne želimo pričati bajke. U takvoj jednoj situaciji žena se počinje osjećati usamljeno.

I pored autoriteta koji uživam u svojoj zajednici, znam da bi me se moje kolege rado otarasile, jer ne mogu uvijek da poštujem partijsku disciplinu. Glasam po svojoj savjesti i na osnovu onoga što znam i što mislim da bi trebalo u određenom trenutku ili situaciji uraditi.

Stranački opštinski odbori se ne sastaju ni po godinu dana. Samo vas dovedu pred svršen čin. Svoje nezadovoljstvo nemate gdje ni iskazati. Lideri su se odvojili i nemaju više obraza ni da izađu pred bazu.

Nedavno smo ovdje u Milićima imali seminar koji su organizovale "Žene ženama" i Udruženje "Lara". Ideja je bila edukovati i aktivnije u politički život uključiti što više mladih žena iz različitih stranaka. Da bi se pokazali da su demokratični i da uvažavaju ženska prava, politički lideri su odmah požurili da dostave spiskove za seminar sa imenima mladih žena iz svojih stranaka. No, kad je došao dan seminara nijedna od tih žena se nije pojavila.

Bojim se da ćemo na sljedećim izborima imati još manje žena, pogotovo što su ih i do sada držali na paprima samo jer je tako propisano.

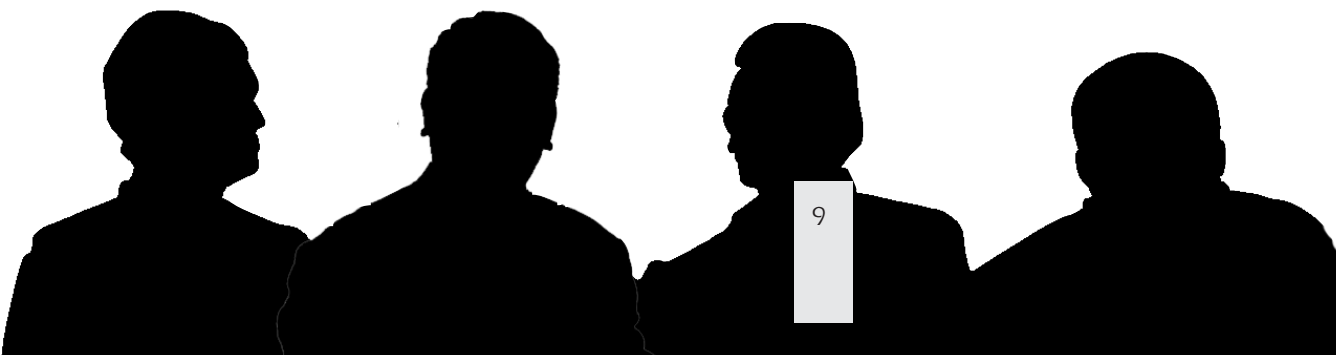
4. ŠTA BI ŽENE TREBALO DA URADE DA POPRAVE SVOJE IZBORNE REZULTATE NA PREDSTOJEĆIM LOKALNIM IZBORIMA?

Žene bi trebalo, dok još nije skroz kasno, da se stvarno ohrabre, osmjere i da izađu u javnost bez stida i srama. Nemamo nijednu ženu predsjednicu partije. Toga nema i sve to govori da se jedno priča, dok je na djelu nešto sasvim drugo. Žene moraju da se osmjere i da se zbilja podstaknu da izađu u javnost - neka vas i ruže i dobacuju vam, ali sve je to nevažno kada znate šta hoćete i zašto to radite.

I kad uđu u parlamente, žene ne smiju da budu samo glasačka mašina i moraju da imaju poštovanja jedna prema drugoj. U skupštini gdje sam odbornica nije bilo uvredljivih tonova žene prema ženi, bez obzira kojoj partiji pripadale i to je bilo dobro.

5. ŠTA ĆETE URADITI U PREDSTOJEĆOJ KAMPANJI?

Možda ću pokušati da se izborim za još jedan mandat. Ako se na to odlučim onda ću kampanju voditi sama za sebe. Već pet godina sam bez posla, što je, u mom slučaju, klasična politička diskriminacija. Ali ja sam inatna i stojim iza svake svoje javno iznesene riječi. Sve što sam do sada radila, radila sam srcem i zato što želim da se u mojoj lokalnoj zajednici bolje živi.

Nada Delalić

ZASTUPNICA U ZASTUPNIČKOM DOMU FEDERALNOG PARLAMENTA, VIJEĆNICA U
OPĆINSKOJ SKUPŠTINI LIVNA, SDP BIH:

"Čovjek treba sve da pripremi i strateški razradi da bi uspio. I ja imam obitelj i djecu na fakultetu i radne obaveze, ali uz sve to i uz sva ta neka sitna podmetanja uspjela sam, onako demokratski i inteligentno, svakom dokazati da mogu odraditi svoj posao. Moje stavove ne može mjenjati ko kako hoće."

1. KAKVA STE DO SADA IMALI ISKUSTVA U RADU NA IZBORNIM KAMPANJAMA? KOLIKO STE AKTIVNO BILI UKLJUČENI U PRIPREMU I REALIZACIJU POJEDINIH KAMPANJA?

Ja sam aktivno uključena u politiku od 1994. godine. Tada smo kao stranka prvi put izašli na izbore, a ja sam bila na listi u našem kantonu.

2000-te sam na općinskim izborima izabrana u Općinski parlament Livna i dopredsjednica sam Skupštine, a 2002. godine izabrana sam za zastupnicu u Zastupničkom domu Federalnog parlamenta.

2. KOLIKO SU BILE USPJEŠNE KAMPANJE U KOJIMA STE UČESTVOVALI?

Što se tiče uspjeha, mislim da smo mi, kao jedna opoziciona stranka, napravili značajan uspjeh u Kantonu 10. Izborni rezultati su pokazali da nas birači uvažavaju i imaju simpatije prema našoj stranci. Prije četiri godine dobili smo tri vijećnika u Općinskom vijeću Livna, što je za nas bio zaista veliki uspjeh.

3. ŠTA BI NAVELI KAO PREPREKE ZA VEĆI ANGAŽMAN U POLITIČKOM ŽIVOTU?

Prepreka je općenito priroda naših ljudi. Osobe koji ne pripadaju našoj stranci su sklone nekim potezima koji nisu ljudski. Doživjela sam razna podmetanja od stranke SDA koja je tražila bilo kakve razloge da me napadne i diskredituje i kao čovjeka i kao profesora i kao pripadnika SDP BIH. I to samo zato što su smatrali da mi odvlačimo puno njihovih birača.

Uspjeti negdje, u bilo kojoj stranci, ne znači samo nešto politički pričati i nešto obećavati, nego je potrebno i nešto konkretno odraditi. Ako si uporan i stremiš ka svom cilju, pobijedićeš kad tad. Čovjek treba sve da pripremi i strateški razradi da bi uspio. I ja imam obitelj i djecu na fakultetu i radne obaveze, ali uz sve to i uz sva ta neka sitna podmetanja uspjela sam, onako demokratski i inteligentno, svakom dokazati da mogu odraditi svoj posao. Moje stavove ne može mjenjati ko kako hoće. Ja pošteno i savjesno radim, a za to je potreban maksimum energije i zalaganja.

4. ŠTA BI ŽENE TREBALO DA URADE DA POPRAVE SVOJE IZBORNE REZULTATE NA PREDSTOJEĆIM LOKALNIM IZBORIMA?

Žene u opoziciji moraju kontinuirano raditi, a ne samo da se aktiviraju neposredno pred izbore. Ne trebaju samo čekati izbore da bi se pokazale.

5. ŠTA ĆETE URADITI U PREDSTOJEĆOJ KAMPANJI?

U stranci ćemo nastojati da održimo ove rezultate, odnosno da ih poboljšamo. Iako se lično neću kandidovati učestvovaću aktivno u kampanji i nastojaću da moja stranka na predstojećim izborima dobije što više glasova.

Cmiljka Miličević

ČLAN PREDSDJEDNIŠTVA I OPŠTINSKOG ODBORA PARTIJE DEMOKRATSKOG
PROGRESA NEVESINJE:

"Ja sam se u posljednje vrijeme malo distancirala od svega, a razlog tome je bio predsjednik opštinskog odbora partije kojoj pripadam. Ponašao se kao da je partija njegovo privatno vlasništvo; par ljudi se nađe u kafani i završi posao, a poslije to samo formalno provuku kao već gotovu stvar kroz Glavni odbor ili Predsjedništvo. Meni to, normalno, nije odgovaralo i distancirala sam se od svega. I druge žene su to osjetile i povukle su se. Mislim da je to bila greška. Trebalo je da ostanemo, suprotstavimo se i insistiramo da se takve stvari promijene."

1. KAKVA STE DO SADA IMALI ISKUSTVA U RADU NA IZBORNIM KAMPANJAMA? KOLIKO STE AKTIVNO BILI UKLJUČENI U PRIPREMU I REALIZACIJU POJEDINIH KAMPANJA?

Bila sam maksimalno uključena i aktivno sam učestvovala u izbornoj kampanji za opštinske i republičke izbore 2000. godine. Moj angažman se sastojao od gostovanja u radio emisijama, kada je bilo predstavljanje partija, išli smo po terenu, učestvovali na okruglim stolovima, itd. Pošto sam bila sekretar stranke i član Predsjedništva i Opštinskog odbora baš sam maksimalno bila uključena u sve te aktivnosti stranke.

2. KOLIKO SU BILE USPJEŠNE KAMPANJE U KOJIMA STE UČESTVOVALI?

Zaista sam zadovoljna rezultatima koje smo postigli tada i na opštinskim i na republičkim izborima, jer smo dobili 4 odbornika u Nevesinju i jednog poslanika u Parlamentu RS. Bila sam na listi, ali nisam mogla biti odbornik, jer sam radnik organa uprave.

3. ŠTA BISTE NAVELI KAO PREPREKE ZA VEĆI ANGAŽMAN U POLITIČKOM ŽIVOTU?

Ja sam se u posljednje vrijeme malo distancirala od svega, a razlog tome je bio predsjednik opštinskog odbora partije kojoj pripadam. Ponašao se kao da je partija njegovo privatno vlasništvo; par ljudi se nađe u kafani i završi posao, a poslije to samo formalno provuku kao već gotovu stvar kroz Glavni odbor ili Predsjedništvo. Meni to, normalno, nije odgovaralo i distancirala sam se od svega. I druge žene su to osjetile i povukle su se. Mislim da je to bila greška. Trebalo je da ostanemo, suprotstavimo se i insistiramo da se takve stvari promijene, umjesto što smo se povukle.

Mi smo bile te koje nisu mogle da idu po kafanama kao što oni mogu i ja lično nisam sebi mogla dozvoliti da se nešto dogovara mimo Izvršnog odbora ili da uopšte do Izvršnog odbora ni ne dođe informacija, kao što se dešavalo. Kod nas se jedno zaključilo na Predsjedništvu, a sasvim drugačije se uradi u praksi. Uglavnom, nas nekoliko žena se povuklo i postalo pasivno.

4. ŠTA BI ŽENE TREBALO DA URADE DA POPRAVE SVOJE IZBORNE REZULTATE NA PREDSTOJEĆIM LOKALNIM IZBORIMA?

Osnovni problem je nezainteresovanost žena za politiku, pogotovo u manjim mjestima. Kad naiđu na prvu prepreku ili prvo ignorisanje od strane partijskih kolega povlače se. Zato mislim da bi žene morale da se organizuju u okviru svojih partija i da više rade na vlastitoj promociji, da shvate da je povlačenje greška i da se treba boriti.

5. ŠTA ĆETE URADITI U PREDSTOJEĆOJ KAMPANJI?

Nas par je riješilo da se izborimo za svoje mjesto. Lično ću lobirati da se glasa za žene koje se nađu na listama i pokušaću podsticati ženski dio populacije u okruženju da glasaju za žene. Ako nas je više od 50 odsto od ukupnog broja stanovnika, da samo žene glasaju za žene imale bismo daleko veće učešće i u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti. Ali, problem je što ni žene ne glasaju za žene.

Ja sam prva za to da žena maksimalno učestvuje u političkom životu, ali kada naiđem na neku prepreku, povlačim se. No, za ove izbore okrećem list.

Да се виде, да се чују * Be seen, Be heard * Da se vide, da se čuju * Да се виде, да се чују

Да се виде, да се чују

Paula Popovac

ODBORNICA OPĆINSKOG VIJEĆA STARI GRAD, SDU:

"Angažman žena u političkom životu je poražavajući, a prepreka je jako mnogo. To su, između ostalog, predrasude i strah od političkog angažovanja. Prepreke mogu da budu i odnosi u samoj stranci, što je bio razlog zbog kojeg sam ja izašla iz SDP BiH. Ne volim po nečijoj direktivi nešto da odrađujem, pogotovo ako to nije u interesu građana. Logično je valjda, ako su nas građani birali, da nam politika koja je u interesu grada bude na prvom mjestu, a ne stranački interesi."

1. KAKVA STE DO SADA IMALI ISKUSTVA U RADU NA IZBORNIM KAMPANJAMA? KOLIKO STE AKTIVNO BILI UKLJUČENI U PRIPREMU I REALIZACIJU POJEDINIH KAMPANJA?

Ja sam već drugi mandat odbornica u Općinskom vijeću Starog grada. U prošlom sazivu sam za odbornicu izabrana ispred SDP BiH, ali sam prije dvije i po godine napustila ovu partiju i jedno vrijeme sam djelovala kao nezavisna odbornica. Onda sam se, na traženje kolega, učlanila u Socijal-demokratsku uniju i član sam Glavnog odobra ove stranke. Što se tiče mog učešća u predizbornim kampanjama, uglavnom se sastojao od učešća na okruglim stolovima, tribinama i radio emisijama. Generalno, mislim da bi naše aktivnosti trebalo da se odvijaju u kontinuitetu, a ne samo od izbora do izbora.

2. KOLIKO SU BILE USPJEŠNE KAMPANJE U KOJIMA STE UČESTVOVALI?

Što se tiče uspješnosti, mislim da su bile utoliko uspješne što sam kroz kontakte sa građanima uspjela da im približim neke teme i odluke koje su im bile značajne, ali do kojih nisu mogli da dođu zbog netransparentnosti prilikom donošenja odluka u Općinskom vijeću.

Kroz javne govore i kontakte sa građanima ukazivala sam na probleme i mogućnost njihovog rješavanja. Takođe, kroz okrugle stolove i seminare uspjela sam da animiram određen broj žena da se uključe u politiku i društveni život.

3. ŠTA BISTE NAVELI KAO PREPREKE ZA VEĆI ANGAŽMAN U POLITIČKOM ŽIVOTU?

Angažman žena u političkom životu je poražavajući, a prepreka je jako mnogo. To su, između ostalog, predrasude i strah od političkog angažovanja. Položaj žena je loš i samo ga mi svojim ličnim angažovanjem možemo popraviti.

Žene su samosvjesnije i odgovornije i ne upuštaju se u nešto zašto misle da neće uspjeti. Baš zato su poželjnije za vođenje politike od muškaraca. Žene su sposobne, odgovorne, vrijedne i stručne i baš takve osobine treba da imaju političari.

Problem je i muško-ženska ljubomora. Muškraci uspijevaju skoro u svemu, dok mi, žene, koliko god da pričamo da želimo više, to ne pokazujemo.

Prepreke mogu da budu i odnosi u samoj stranci, što je bio razlog zbog kojeg sam ja izašla iz SDP BiH. Ne volim po nečijoj direktivi nešto da odrađujem, pogotovo ako to nije u interesu građana. Logično je valjda da, ako su nas građani birali, da nam politika koja je u interesu grada bude na prvom mjestu, a ne stranački interesi.

No, i pored toga što lideri stranaka bazu posjećuju samo pred izbore, oni su ti koji kupe lovorike. Mislim da sam se pokazala u pravom svjetlu upravo kada sam djelovala kao nestranački, nezavisni kandidat u Općinskom vijeću. Osjetila sam demokratičnost, osjetila sam da tu nisam samo pro forme radi.

U stranci u kojoj sam sad, maksimalno se uvažava moje mišljenje. Nema ljutnji, povišenih tonova, a kamoli da vam se ne da riječ.

4. ŠTA BI ŽENE TREBALO DA URADE DA POPRAVE SVOJE IZBORNE REZULTATE NA PREDSTOJEĆIM LOKALNIM IZBORIMA?

Kao prvo žene treba da se značajno uključe u politički život. Kako to uraditi? Iz ličnog iskustva, a prošla sam mnogo seminara, znam da je jako bitno steći samopouzdanje i ohrabriti se za javno istupanje. Sjećam se tih prvih seminara i prvih kontakata koje smo imali sa kamerom. To je bio šou program. Kada smo gledali snimke sa simulacija pres konferencija svi smo se smijali, a trema je kod sviju bila vidljiva. Ali vremenom pojavljivanje pred kamerom ili davanje izjava postane posve normalno.

5. ŠTA ĆETE URADITI U PREDSTOJEĆOJ KAMPANJI?

Trenutno sam u stanju mirovanja, jer je kod nas u Mostaru baš specifična situacija. Mi smo u jednom prelaznom periodu koji će trajati do 30. juna kada će i zvanično i konačno odluka visokog predstavnika o jedinstvenom Mostaru stupiti na snagu. Tada će sve postojeće općine biti ugašene, a od 1. jula trebalo bi da se zna koliko ljudi će ostati bez posla. Kod nas su i predstojeći izbori u drugom planu zbog važnosti ovog novog administrativnog rješenja za Mostar. Prema nekim procjenama od 700 uposlenih koliko ih je sada u općinskim upravama, 300 će ostati bez posla. Građane to više brine nego bilo šta drugo.

Ja lično nemam ambicija da idem na listu. Umorna sam, ali se neću totalno povući. Radiću na animiranju kako bi se što više mladih uključilo u politiku, jer su postojeći lideri toliko istrošeni, a mladi su ti koji će morati na svojim plećima sve iznijeti.

Fatima Bakalović

ODBORNICA U SKUPŠTINI OPŠTINE BRATUNAC, STRANKA ZA BIH:

"Nešto dobro što nam se desilo je postojanje ženskih nevladinih organizacija. Ja to potenciram i ukazujem na to kako se mijenjala svijest žene od rata na ovamo. Na početku žena je bila izgubljena i sramežljiva. Međutim, posjećujući i uključujući se u nevladine organizacije, žene su se počele opuštati, postale su slobodnije da kažu šta ih boli, šta ne mogu da urade i gdje nailaze na prepreke. NVO su veliko dobro za ženu BiH".

1. KAKVA STE DO SADA IMALI ISKUSTVA U RADU NA IZBORNIM KAMPANJAMA? KOLIKO STE AKTIVNO BILI UKLJUČENI U PRIPREMU I REALIZACIJU POJEDINIH KAMPANJA?

Poslije rata je bio pravi vrtlog, čovjek nije znao ni gdje se nalazi, ni kuda će, ni šta će. I sama sam bila izgubljena u vremenu i prostoru, kao i 1992. godine. Međutim, na lokalnim izborima 2000. godine, kada sam ušla u skupštinsku salu, tada je već bilo drugačije. Imala sam i tu sreću da sam radila na takvom radnom mjestu gdje je bilo 80 odsto žena i gdje sam suštinu ženskog problema imala svaki dan, kako ono kažu, na tacni. Većinom su to bile samohrane majke koje su imale gomilu problema. Ja sam sebe jednostavno našla u tome da, koristeći ranije stečena znanja i poznavajući svu tu problematiku, pomognem prvo sebi, a onda i svim ostalim ženama. Pomoglo mi je dosta i učestvovanje u projektima nevladinih grupa. Tu smo se nekako osmjelile, počeo je da nestaje onaj patrijahalni okvir gdje žena samo treba biti u kući. Počele smo drugačije da razmišljamo i da se više čujemo.

Ta kampanja 2000. godine nije bila ništa posebno, nismo imali sredstava, ni vozila da idemo po terenu i više radimo na promociji kandidata. Sve je to bilo sramežljivo. Kada smo predlagali da se još neke žene nađu na listi, rekli su nam da sačekamo da još malo vremena prođe. Bilo je tu i straha od parlamenta, ali i od povratka u prijeratnu sredinu. Sve je bilo kao neki košmar. No, ja sam sebi uvijek govorila kada sam mogla sve ono izdržati i ostati pametna i trezvena u ratnom vrtlogu, zašto muški sad ponovo da kreiraju politiku? Zašto ne bih mogla i ja?

2. KOLIKO SU BILE USPJEŠNE KAMPANJE U KOJIMA STE UČESTVOVALI?

Ta kampanja 2000. godine bila je vrlo siromašna. Ne mogu je ocijeniti kao uspješnu, više je to bilo po nekoj naredbi i pod pritiskom međunarodne zajednice.

Nijedna žena nije bila u komitetu za pravljjanje listi, to je bio najveći problem. Možda je moje radno mjesto bilo presudno da se nađem na listi.

Ljudi su, sve u svemu, bili u nekom košmaru. Nisu znali kuda bi, nisu se mogli vratiti u svoje prijeratne domove, a nisu mogli ni ostati u mjestima u koja su došli po nekoj sili. Presudan je bio i finansijski momenat, jer ako ste bez zaposlenja i nemate ono osnovno, a to je novac, onda ne možete ništa uraditi. Bez obzira koliko bili kreativni i koliko dobro odrađivali svoj posao, ako nemate finansijskih sredstava vi se ne čujete i ne vidite. Ono što kažete na nekim skupovima, nevladinim ženskim grupama - to je samo jedan mali broj ljudi koji vas čuje. Bila sam zadržljna pričom Nade Tešanović i načinom na koji je ona uspjela sebi obezbjediti mjesto u politici. Ma koliko da ju je to koštalo, vratit će joj se kroz neke druge oblike.

3. ŠTA BISTE NAVELI KAO PREPREKE ZA VEĆI ANGAJMAN U POLITIČKOM ŽIVOTU?

Kod nas je situacija vrlo teška, privreda jedva da radi, nema značajnijih ulaganja i u jednoj takvoj klimi ne možete ni očekivati ni tražiti neke donacije.

Jedino nevladin sektor dobro radi. U početku su žene sa strahom dolazile na sastanke, jer je kod nas još jak taj patrijalni odgoj. Opšte je mišljenje da je ženi mjesto u kući i nigdje drugdje. Ako žena ode na neki seminar ili se politički angažuje, u podsvijesti se javlja pitanje šta će ona tamo, to je mjesto za muške.

Sad je, ipak, nešto drugačija situacija. Imamo par smjelih žena koje su ušle u politiku, ne razmišljajući šta će reći komšilik, sredina ili muž.

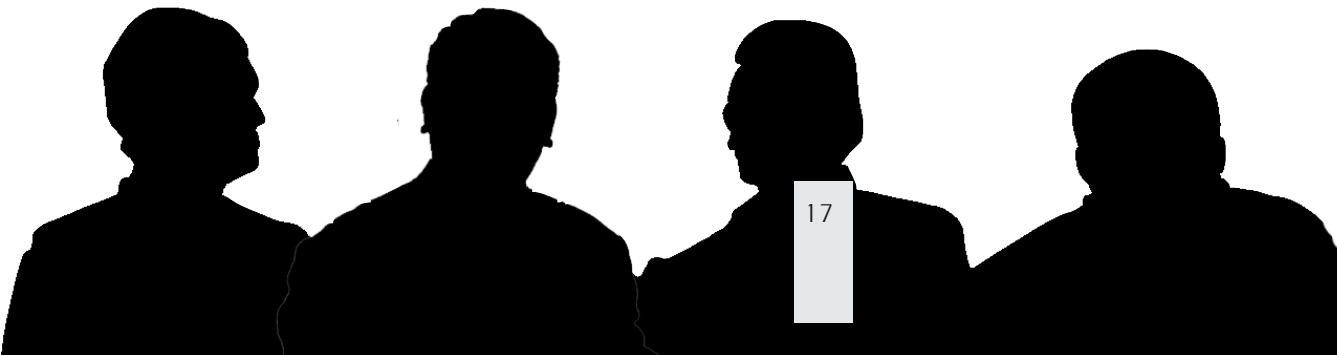
4. ŠTA BI ŽENE TREBALO DA URADE DA POPRAVE SVOJE IZBORNE REZULTATE NA PREDSTOJEĆIM LOKALNIM IZBORIMA?

Nešto dobro što nam se desilo je postojanje ovih ženskih nevladinih organizacija. Ja to potenciram i ukazujem na to kako se mijenjala svijest žene od rata na ovamo. Na početku žena je bila izgubljena i sramežljiva. Međutim, posjećujući i uključujući se u nevladine organizacije, žene su se počele opušatati, postale su slobodnije da kažu šta ih boli, šta ne mogu da urade i gdje nailaze na prepreke. NVO su veliko dobro za ženu BIH.

U bratunačkoj opštini najveći broj stanovništva čini bošnjačko ruralno stanovništvo. Tu je problem, jer su žene iz ruralnih krajeva niskog obrazovanja, imaju četiri ili osam razreda završene škole, i takvu ženu je potrebno dugo i mnogo edukovati. No i žene iz grada moraju da se edukuju, jer se uvijek može naučiti nešto novo i korisno.

5. ŠTA ĆETE URADITI U PREDSTOJEĆOJ KAMPANJI?

Već sad imamo neke aktivnosti. Radiću prije svega na tome da žene uđu u Komitet za pravljjanje listi. Poslije će sve biti lakše. Razmišljamo da na svojoj opštini na listu stavimo dvije kandidatkinje - jednu djevojku i jednu ženu iz ruralne sredine, jer imamo osjećaj da bi baš one mogle biti osobe za koje će se glasati.

Slobodanka Gubor

STRANKA NEZAVISNIH SOCIJALDEMOKRATA - DRVAR, DELEGAT U DOMU NARODA
PARLAMENTA FEDERACIJE BIH I POTPREDSJEDNICA SKUPŠTINE KANTONA 10:

"Bilo nas je dvadeset i osam na listi. Ja sam bila jedanaesta. Izabrana sam, što me je uvjerilo da bez obzira na kojem sam mjestu bila, građani su birali osobu."

1. KAKVA STE DO SADA IMALI ISKUSTVA U RADU NA IZBORNIM KAMPANJAMA? KOLIKO STE AKTIVNO BILI UKLJUČENI U PRIPREMU I REALIZACIJU POJEDINIH KAMPANJA?

Bila sam aktivno uključena u izborne kampanje još dok sam bila izbjeglica u Republici Srpskoj, te kao posmatrač na pretprošlim izborima. Za mene to je bilo pozitivno iskustvo. Po povratku u Drvar u novembru 2001. godine, nisam razmišljala o tome da se kandidujem, iako sam već dosta dugo, čak i prije rata bila aktivna u politici. Kada su me pitali da me stave na listu, nakon kratkog razmišljanja sam prihvatila, ali nisam očekivala veći rezultat, jer je tada u Drvaru broj povratnika bio prilično mali.

2. KOLIKO SU BILE USPJEŠNE KAMPANJE U KOJIMA STE UČESTVOVALI?

Bilo nas je dvadeset i osam na listi. Ja sam bila jedanaesta. Izabrana sam, što me je uvjerilo da bez obzira na kojem sam mjestu bila, građani su birali osobu. Tada nisam vodila nikakvu kampanju, ali mislim da je presudno bilo to što sam Drvarčanka, ugledna prosvjetna radnica, u nekoliko mandata i direktorica škole. Po povratku sam se borila i za vraćanje maternjeg jezika u škole koje pohađaju većinom srpska djeca, povratnici.

3. ŠTA BISTE NAVELI KAO PREPREKE ZA VEĆI ANGAŽMAN U POLITIČKOM ŽIVOTU?

Trebalo bi više otvorenosti na lokalnim radio stanicama, da pruže više mogućnosti ženama da se afirmišu. Imam osjećaj da nemam pristup medijima. Npr. pokušala sam da za 8. mart afirmišem žene, bilo koju ženu, ali to mi nije omogućeno. Kada je riječ o mom radu u institucijama, nemam direktnih konflikata i problema, ali uvijek se između

redova osjeća "ona je žena". Ipak, uspjela sam se izboriti za uvođenje nacionalne grupe predmeta u škole u Drvaru, ulagala sam amandmane na prijedlog budžeta, kada je trebalo izdvojiti sredstva za obnovu škole, u Federalnom parlamentu sam članica Komisije za ravnopravnost jezika...

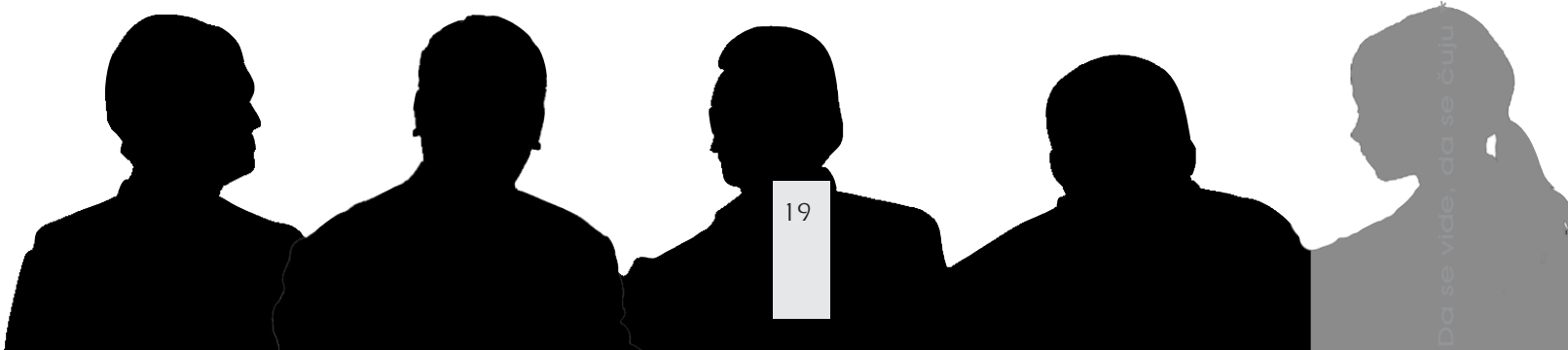
4. ŠTA BI ŽENE TREBALO DA URADE DA POPRAVE SVOJE IZBORNE REZULTATE NA PREDSTOJEĆIM LOKALNIM IZBORIMA?

Žene moraju imati više samopouzdanja, vjere i shvatiti da je prvi korak uvijek najteži, ali da je svaki pa i mali korak važan. Žene imaju ideje, ali se moraju bolje organizovati. Lično, u svojoj kampanji imala sam veliku podršku žena, ali znam da to nije uvijek slučaj.

5. ŠTA ĆETE URADITI U PREDSTOJEĆOJ KAMPANJI?

U okviru stranke borit ću se da kvalitetne osobe budu na listi. Mogu uticati na to da više žena bude na listi i sigurno ću mnogo učiniti da se one angažuju.

Да се виде, да се чују * Be seen, Be heard * Da se vide, da se čuju * Da se vide, da se чују * Da se vide, da se чују *

Džeraldina Marijanaović

RADOM ZA BOLJITAK:

"Čini mi se da su žene na prethodnim izborima bile samo kvota, samo figure na listama, dok su u stvarnom stranačkom životu one negdje na marginama. Pratila sam ovih dana rad žena u parlamentima. Primjetila sam da žene sve više sjede i čute, tek poneka se javi da nešto kaže, a neke se javljaju samo kad im kolege iz stranke nešto napišu. Počele su čak i da poprimaju osobine muškaraca, koriste njihove izraze i oblače se kao oni, nekako izgledaju muškobanjasto. Žena treba da bude ženstvena i govori svojim jezikom, svojstvenim njoj."

1. KAKVA STE DO SADA IMALI ISKUSTVA U RADU NA IZBORNIM KAMPANJAMA? KOLIKO STE AKTIVNO BILI UKLJUČENI U PRIPREMU I REALIZACIJU POJEDINIH KAMPANJA?

Čini mi se da su žene na prethodnim izborima bile samo kvota, samo figure na listama, dok su u stvarnom stranačkom životu one negdje na marginama. S jedne strane žene su malo glasale za žene, a sa druge strane muškarci nisu educirani o važnosti uloge žene u izbornom procesu. Izgleda da stranačke kolege zaboravljaju da žene čine veći dio glasačkog tijela.

Prethodni izbori su pokazali da se više vjeruje muškarcima. To je to neko naše tradicionalno poimanje stvari, pa se glasa kako muž kaže ili kako tata kaže. To je prava katastrofa. Ja sam se dosta educirala kroz aktivnosti nevladinih organizacija. U izbornoj kampanji bila sam profesionalno angažovana na edukaciji žena i bila sam zadužena za organizaciju tribina, okruglih stolova i izdavanje brošura.

Nema žena predsjednica ili potpredsjednica stranaka. To me boli i krivo mi je. Iskorak je što su se žene uopšte našle na listama, ali ne mogu se otići utisku da su one tu čisto pro forme radi.

2. KOLIKO SU BILE USPJEŠNE KAMPANJE U KOJIMA STE UČESTVOVALI?

Kampanja u kojoj sam ja bila angažovana bila je dosta uspješna. Problem su needucirane stranačke kolege koji misle da su oni ti koji treba da vode kampanju, da se pojavljuju na televiziji ili novinama. Problem je i što su predsjednici

stanaka toliko udaljeni od ljudi. Nema prave koordinacije, oni samo dobijaju izvještaje, kao da mi ostali postojimo samo zbog njih.

Ja nisam željela da budem samo figura i zato se nisam aktivirala u stranci. Nisam željela da samo klimam glavom.

3. ŠTA BISTE NAVELI KAO PREPREKE ZA VEĆI ANGAŽMAN U POLITIČKOM ŽIVOTU?

Malo se daje mjesta ženama da budu na nekim čelnim funkcijama. Cijena koju žene plaćaju je daleko veća, jer su one te koje moraju naći neki balans između karijere i porodice. Treba više raditi i na tome da žene podrže žene da se ne bi dešavalo da one, umjesto za svoje kolegice, glasaju za muškarce.

Treba raditi i na upoznavanju svih sa Zakonom o jednakosti spolova. Ljudi pojma nemaju šta je to. Na jednom seminaru koji smo organizovali u Unsko-Sanskom Kantonu došli smo do poražavajućih saznanja - većina žena nije znala ni da je zakon usvojen.

Problem je i u tome što je baza odvojena od tijela, odnosno lideri stranaka su u nekom svom svijetu. Meni nije jasno da se tako može voditi stranka, kao da nas druge uopšte ne čuju. Zato i imamo sve ove štrajkove i proteste, ne znaš hoćeš li sutra moći proći nekom cestom ili da li ćeš moći ući u neku zgradu. Ljudi su mrzovoljni i apatični. Kod nas se kaže "dok narod šuti dobro je". Pitam se samo dokle će narod da šuti.

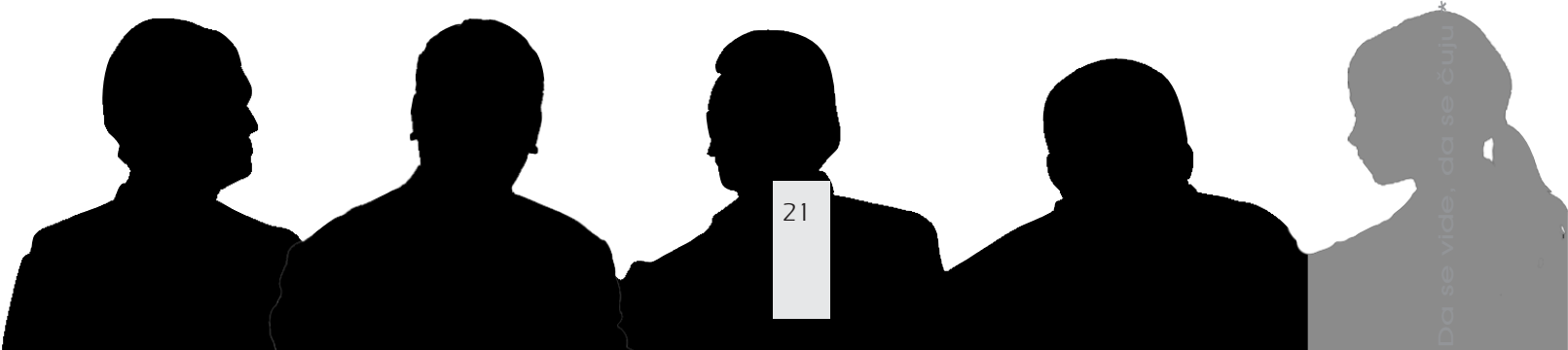
4. ŠTA BI ŽENE TREBALO DA URADE DA POPRAVE SVOJE IZBORNE REZULTATE NA PREDSTOJEĆIM LOKALNIM IZBORIMA?

Trebalo bi da budemo vidljivije, da nas bude što više u medijima i da žene što više govore o onim životnim pitanjima, prije svega o zapošljavanju.

5. ŠTA ĆETE URADITI U PREDSTOJEĆOJ KAMPANJI?

Ne znam hoću li se angažovati. Oni bi voljeli da me vide na listi. Ja sam nekoliko puta išla na razgovore u stranci, rekla sam im da ne želim da budem samo figura, ali povratne informacije nije bilo. Pratila sam ovih dana rad žena u parlamentima. Primijetila sam da žene sve više sjede i čute, tek poneka se javi da nešto kaže, a neke se javljaju samo kad im kolege iz stranke nešto napišu. Počele su čak i da poprimaju osobine muškaraca, koriste njihove izraze i oblače se kao oni, nekako izgledaju muškobanjasto. Žena treba da bude ženstvena i govori svojim jezikom, svojtvenim njoj. Treba nam više žena i više edukacije. Ako nas i dalje budu vodili muškraci biće katastrofa. Ja nisam žena samo za 8. mart. I ne treba se fokusirati na veće angažovanje žena samo pred izbore, kampanju treba voditi cijele godine.

Da se vide, da se čuju * Be seen, Be heard * Da se vide, da se čuju * Da se vide, da se čuju * Da se vide, da se čuju *

Milka Rankić

ZAMJENICA NAČELNIKA OPŠTINE SREBRENICA:

"Ja sam u međuvremenu promijenila partiju, jer mi moje kolege nisu pružale podršku, nisu znali da iskoriste moju poziciju funkcionera, čak su i stali iza zahtjeva za mojom smjenom. Nije bilo saradnje i ja sam promijenila partiju. Sada sam potpredsjednik Demokratskog narodnog saveza, a to je mala stranka koja nema para. Nismo na izvorima moći kao neki i moramo se sami snalaziti. Neko prosto ima previše, a neko nema ništa."

1. KAKVA STE DO SADA IMALI ISKUSTVA U RADU NA IZBORNIM KAMPANJAMA? KOLIKO STE AKTIVNO BILI UKLJUČENI U PRIPREMU I REALIZACIJU POJEDINIH KAMPANJA?

Na lokalnim izborima 2000. godine bila sam kandidat Socijalističke partije RS za odbornicu u Skupštini opštine Srebrenica. Moje iskustvo iz te kampanje je jako loše, jer naša regija uopšte nije bila uključena u osposobljavanje žena za rad u političkim sferama. Projekat Helsinškog parlamenta građana "Da se vide, da se čuju" je popravio malo tu situaciju, jer je obuhvatio dosta žena. Ali je i to nedovoljno i projekat bi trebalo proširiti. Na našoj regiji zanemarljiv broj žena se kandidovao za izbore. Kampanju koju sam pomenula organizovao je i vodio vrh partije. Valjda su mislili da je to tradicionalno muški posao, tako da mi žene nismo ni bile uključene u organizaciju kampanje. Takođe, finansije su bile bitna karika u svemu tome. A zna se kako idu novčani tokovi- odozgo sa vrha na dolje.

2. KOLIKO SU BILE USPJEŠNE KAMPANJE U KOJIMA STE UČESTVOVALI?

Što se tiče uspješnosti, na izborima prije četiri godine sam prošla jer sam bila prva na listi svoje partije. Tada nisam imala puno iskustva, sve je to bilo novo, a bilo me je i strah pojaviti se na televiziji.

3. ŠTA BISTE NAVELI KAO PREPREKE ZA VEĆI ANGAŽMAN U POLITIČKOM ŽIVOTU?

Trenutno kao najveću prepreku vidim financije. Ja sam u međuvremenu promijenila partiju, jer mi moje kolege nisu pružale podršku, nisu znali da iskoriste moju poziciju funkcionera, čak su i stali iza zahtjeva za mojom smjenom. Nije bilo saradnje i ja sam promijenila partiju. Sada sam potpredsjednik Demokratskog narodnog saveza, a to je mala

stranka koja nema para. Nismo na izvorima moći kao neki i moramo se sami snalaziti. Neko prosto ima previše, a neko nema ništa. Prepreku mogu da predstavljaju i razne vrste smicalica. Muškarci su spremni na prljave igre i ja iza sebe imam godinu dana borbe protiv takvih stvari. Srećom, ništa loše nisam uradila što bi mogli zloupotrijebiti.

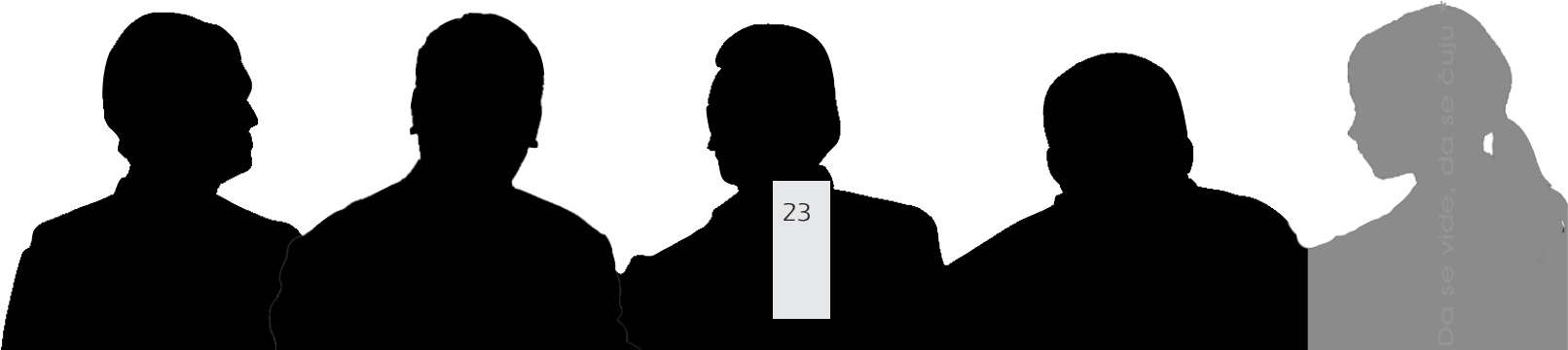
4. ŠTA BI ŽENE TREBAO DA URADE DA POPRAVE SVOJE IZBORNE REZULTATE NA PREDSTOJEĆIM LOKALNIM IZBORIMA?

Moramo shvatiti situaciju i vrijeme u kojem živimo; žene imaju šansu da poprave svoje izborne rezultate samo ako shvate da žene treba da glasaju za žene. Potrebno je žene motivisati da se u što većem broju uključe u politički život.

5. ŠTA ĆETE URADITI U PREDSTOJEĆOJ KAMPANJI?

S obzirom da sam potpredsjednik stranke na meni je sada skoro sve, od planiranja, organizovanja do finansiranja kampanje. Para nemamo i na posljednjem stranačkom sastanku jasno nam je svima rečeno da se snalazimo kako znamo i umijemo. Ja bih mogla neke stvari sama isfinansirati, ali to bi onda značilo da bi sav moj lični dohodak morala usmjeriti u kampanju, a u tom slučaju, šta bi ostalo mojoj porodici.

Da se vide, da se čuju * Be seen, Be heard * Da se vide, da se čuju * Da se vide, da se čuju * Da se vide, da se čuju * Da se vide, da se čuju

Milena Trninić

ODBORNICA U OPŠTINSKOM VIJEĆU DRVARA, SNSD:

"Sjećam se žene koja je na jednom protestnom skupu u Drvaru pročitala zahtjeve radnika i poslije se povukla. Ja sam očekivala da će se ona više angažovati, kako u njenoj stranci tako i u javnom životu. Kad sam je pitala šta misli dalje, rekla mi je da odustaje, jer ne želi da bude meta nekakvih ogovaranja i da se o njoj kao "javnoj ženi" govori u negativnom smislu. Meni je jako žao da žene tako misle. Moraju se prevazići takva razmišljanja da žena koja je u javnom životu nije podobna majka ili dobra domaćica."

1. KAKVA STE DO SADA IMALI ISKUSTVA U RADU NA IZBORNIM KAMPANJAMA? KOLIKO STE AKTIVNO BILI UKLJUČENI U PRIPREMU I REALIZACIJU POJEDINIH KAMPANJA?

Na lokalnim izborima 2000-te godine bila sam na listi SNSD za odbornika u drvarskom Opštinskom vijeću. U toj kampanji nisam lično bila nešto pretjerano angažovana, niti sam imala nekih naročitih zadataka. Kampanju su, normalno, odrađivali šefovi. Mi žene smo bile zaobiđene. I na izborima 2002. godine nuđeno mi je da budem na listi, ali sam ja, umjesto sebe, predložila neke druge žene. Pozitivna stvar je što sam bila prisutna kada se pravila lista. Žene su mogle i mnogo više uraditi, ali tu je zakazao Aktiv žena SNSD-a, tačnije predsjednica Aktiva. Nekoliko puta smo joj skretali pažnju da bi trebale biti aktivnije, ali ona je stalno pronalazila neke razloge da se ne sastanemo, te je to bio službeni put, te ima ove obaveze, te one obaveze, te su praznici, tako da smo jako nezadovoljni njenim radom. Jeste da je žena i da se ide na to da se žene podrže, ali ona već dvije godine na radi i to stvarno nema smisla.

2. KOLIKO SU BILE USPJEŠNE KAMPANJE U KOJIMA STE UČESTVOVALI?

Samim tim što sam se našla na listi bio je to nekakav uspjeh, a govorio je o nekom povjerenju stranačkih kolega, muškaraca koji su prije toga u većini slučajeva bili nosioci političkih aktivnosti. Doduše, žene koje su bile na listama prošle su zahvaljujući reputaciji koju od ranije uživaju kod naroda, bilo da se radi o uzornim prosvjetnim radnicima ili uspješnim pivrednicama. Nije bilo nekih posebnih, ličnih promocija. Predsjednici stranaka ili stranačkih opštinskih odbora govorili su u ime svih nas, dok žene nisu imale puno šansi da govore na radiju ili javnim skupovima. Sjećam se žene koja je na jednom protesnom skupu u Drvaru pročitala zahtjeve radnika i poslije se povukla. Ja sam

Senada

Kebo

VJEĆNICA MOSTARSKE OPŠTINE JUGO-ISTOK, SDA:

"Ako budemo uspavane neće se ni glasati za nas, a muški to jedva čekaju. Za ove četiri godine koliko sam vijećnica vidjela sam koliko muškarcima smeta što smo i mi među njima, što se i mi nešto pitamo. Imamo mi mnogo sposobnih žena i trebamo im dati podršku, neka se vidi i čuje i zna šta i one mogu uraditi. Nije politika samo za muškarce, nego i za žene."

1. KAKVA STE DO SADA IMALI ISKUSTVA U RADU NA IZBORNIM KAMPANJAMA? KOLIKO STE AKTIVNO BILI UKLJUČENI U PRIPREMU I REALIZACIJU POJEDINIH KAMPANJA?

U 2000-toj godini radila sam treninge "Žene to mogu" kako bi što veći broj žena animirali da se kandiduju za izbore. Na ruku nam je išao Izborni zakon koji je predviđao da na kandidatskim listama mora biti najmanje 30 odsto žena. Založile smo se da žene glasaju za žene. Na jednom skupu u Ljubuškom tada se okupilo 500 političarki i bilo je lijepo vidjeti sve te žene koje su se odvažile da zakorače u političke vode. Politika nije bauk, ali i na tom polju treba raditi.

2. KOLIKO SU BILE USPJEŠNE KAMPANJE U KOJIMA STE UČESTVOVALI?

Kampanja 2000-te je bila jako uspješna, jer se značajan broj žena ipak našao na kandidatskim listama i bio izabran. Doduše, da nije bilo Izbornog zakona BiH koji je regulisao učešće žena, pitanje je šta bi bilo.

3. ŠTA BISTE NAVELI KAO PREPREKE ZA VEĆI ANGAŽMAN U POLITIČKOM ŽIVOTU?

Da sam ostala u braku sigurna sam da bih morala napustiti politiku. Treba ići na sastanke, biti aktivan, a kad si u porodičnom gnijezdu onda si u okovima. Od tebe se očekuje da se baviš kućom i kućnim poslovima. I ako želiš da imaš mir u kući i da zadržiš svoju porodicu, odrećeš se političkog angažmana. Ja sam sada razvedena i slobodna sam žena i nemam nikakvih smetnji i prepreka da se bavim politikom. Ima i razumnih muževa, koji shvataju i podržavaju to što rade njihove supruge. Ja svog muža nisam uspjela zainteresovati za svoje političke aktivnosti, i ako bih otišla na sastanak iskočilo bi mi na nos.

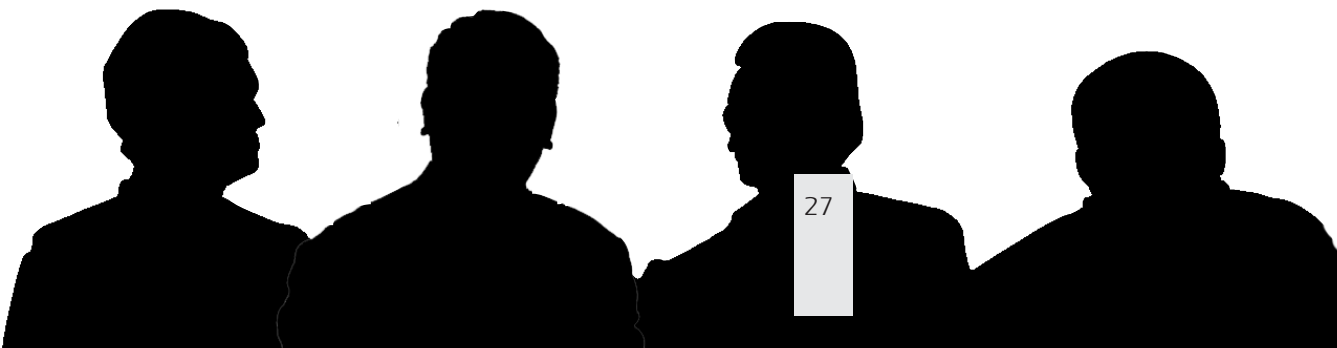
4. ŠTA BI ŽENE TREBALO DA URADE DA POPRAVE SVOJE IZBORNE REZULTATE NA PREDSTOJEĆIM LOKALNIM IZBORIMA?

Trebale bi smo se udružiti i više saradivati. Treba nam više lobiranja, više zalaganja i više medijskih istupanja, više kon-

ferencija za štampu kako bi ljudi znali šta mi to hoćemo i šta mi možemo. Ako budemo uspavane neće se ni glasati za nas, a muški to jedva čekaju. Za ove četiri godine koliko sam vijećnica vidjela sam koliko muškarcima smeta što smo i mi među njima, što se i mi nešto pitamo. Imamo mi mnogo sposobnih žena i trebamo im dati podršku, neka se vidi i čuje i zna šta i one mogu uraditi. Nije politika samo za muškarce nego i za žene.

5. ŠTA ĆETE URADITI U PREDSTOJEĆOJ KAMPANJI?

Mi se kroz Korake nade već uveliko spremamo za izbore, pripremamo se da radimo tribine, okrugle stolove, treninge. Ali veliko je pitanje kako će se uopšte glasati na predstojećim lokalnim izborima s obzirom na odluku visokog predstavnika Pedija Ešdauna da ukine mostarske opštine i ujedini grad. S druge strane na referendumu koji smo mi sproveli u našoj Opštini Jugo-istok narod se izjasnio da želi da se zadrže opštine, kao lokalne jedinice kojima se mogu obraćati. Sve je još u zraku.

Ankica Tomić

VIJEĆNICA HDZ-A U OPĆINSKOM VIJEĆU LIVNA:

"Mislim da demokracija u kojoj dominiraju muškraci nije potpuna. Mislim da nam treba više žena u vlasti."

1. KAKVA STE DO SADA IMALI ISKUSTVA U RADU NA IZBORNIM KAMPANJAMA? KOLIKO STE AKTIVNO BILI UKLJUČENI U PRIPREMU I REALIZACIJU POJEDINIH KAMPANJA?

U izbornoj kampanji 2000. godine bila sam jako angažirana; učestvovala sam na raznim okruglim stolovima i tribinama. Moj angažman je zaista bio zadovoljavajući. Kolege su uvažavale moje prijedloge i sve što sam zamislila to sam i ostvarila.

2. KOLIKO SU BILE USPJEŠNE KAMPANJE U KOJIMA STE UČESTVOVALI?

Ja sam osobno zadovoljna krajnjim ishodom kampanje, jer sam ostvarila dobre rezultate. Ali je ipak malo žena zastupljeno u lokalnom vijeću.

Sa oporbom nas u općinskom vijeću ima osam, a to je malo za naš grad i našu općinu. Mislim da demokracija u kojoj dominiraju muškraci nije potpuna. Mislim da nam treba više žena u vlasti.

3. ŠTA BISTE NAVELI KAO PREPREKE ZA VEĆI ANGAŽMAN U POLITIČKOM ŽIVOTU?

Nemam ja uopće prepreka. Što se tiče obitelji tu sam načisto. Kad me neko pita zašto sam se učlanila u političku partiju i zašto sam otišla u te vode, odgovorim da sam se odlučila na to jer smatram da žena može da uradi sve kao i muškarac. Žene u našem društvu su najviše pogođene, nisu dovoljno zastupljene u vlasti, nekako su ponižene. Odlučila sam da uđem u politiku da pokažem da i žene mogu da se bave tim poslom.

Muškraci koji misle samo na svoj lični interes mogu biti prepreka za veći angažman u javnom životu. Nedavno sam

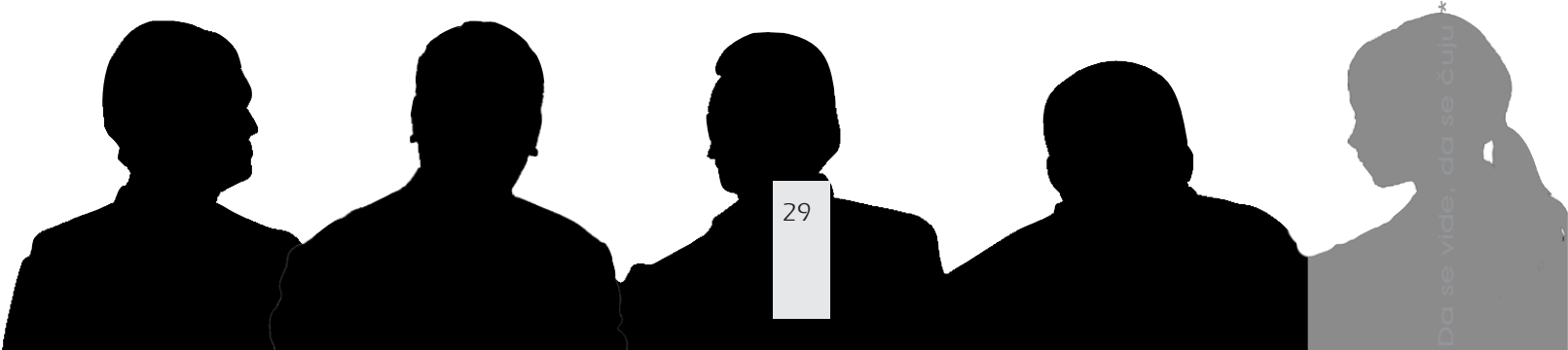
bila na jednom okruglom stolu gdje su me pitali kakvu bih promjenu voljela da vidim u svom gradu i u kakvoj vrsti akcija bih učestvovala. Pa logično je da ću podržati svaku akciju koja je na dobrobit mog grada i svih narodnosti koji u njemu žive. Ti ako nećeš raditi sa sva tri naroda nema tu demokracije. Ako hoćeš da budeš političar onda moraš jednako gledati i Srbe i Hrvate i Bošnjake i pravedno raditi i ne zastupati samo jednog čovjeka i ne samo svoju stranku.

4. ŠTA BI ŽENE TREBALO DA URADE DA POPRAVE SVOJE IZBORNE REZULTATE NA PREDSTOJEĆIM LOKALNIM IZBORIMA?

Mislim da su žene jako ponižene i siromašne što se tiče politike. Trebale bi se više angažirati u politici, tražiti svoja prava i boriti se. Moje je mišljenje da one u politici mogu da urade isto što i muškarci.

5. ŠTA ĆETE URADITI U PREDSTOJEĆOJ KAMPANJI?

Vjerujem da ću se kandidovati, smatram da sam sposobna i da imam neke rezultate iza sebe. U predstojećoj kampanji insistiraću na revitalizaciji privrede kako bi se što više ljudi zaposlilo. Bez privrede koja radi, nema nam života.

Vesna Ivanović

ODOBRNICA U SKUPŠTINI OPŠTINE BRATUNAC, DNS:

"Ako nas nema gore, na mjestima gdje se odlučuje, ništa od naše borbe za ravnopravnost. Ako nas nema u komisijama, skupštinama, vladama, gdje se nešto predlaže i gdje se odlučuje, džaba nam sve. Niko za nas neće glasati samo na lijepe oči. Ali sve se boje šta će ko reći, šta će reći okolina, šta će reći šef na poslu. Stvarno više ne znam šta će nas to natjerati da se više aktiviramo."

1. KAKVA STE DO SADA IMALI ISKUSTVA U RADU NA IZBORNIM KAMPANJAMA? KOLIKO STE AKTIVNO BILI UKLJUČENI U PRIPREMU I REALIZACIJU POJEDINIH KAMPANJA?

Od 1998. godine aktivno učestvujem u kampanjama koje su se, manje više, svodile na isto - pojačane aktivnosti pred same izbore, obilaženje terena, sastanke mjesnih odobra i nekakvo pametovanje. Sve u svemu, od tada pa do danas malo je žena bilo aktivno uključeno u kreiranje i realizaciju predizbornih kampanja. Žene je nekako teško zainteresovati da se aktiviraju, pogotovo žene na selu. Ne znam da li su u pitanju naša tradicija i mentalitet, ali je jako teško animirati žene da budu aktivnije. Džaba i zakon da svaki treći kandidat na listi treba da bude žena.

2. KOLIKO SU BILE USPJEŠNE KAMPANJE U KOJIMA STE UČESTVOVALI?

Na lokalnim izborima 2000. godine bila sam na listi Saveza nezavisnih socijaldemokrata i izabrana sam za odbornicu Skupštine opštine Bratunac. Od nas četvoro koliko nas je prošlo, bila sam jedina žena. Valjda se to može smatrati nekakvim uspjehom.

3. ŠTA BISTE NAVELI KAO PREPREKE ZA VEĆI ANGAŽMAN U POLITIČKOM ŽIVOTU?

Kao prepreku vidim zasićenost ljudi. Mada se mnogo štošta i promijenilo. Nas šest odbornica u Skupštini uspjele smo se izboriti da se u našem mjestu oformi džender komisija. Da nismo bile uporne načelnik bi vjerovatno čekao dok mu neko ne naredi da to uradi.

Prepreke su i hronični nedostatak novca i vremena. Prosto nemate toliko mogućnosti i vremena da odsustvujete sa posla. Pogotovo je teško onim ženama koje rade kod privatnika. Uvijek postoji ta bojazan šta će im šef reći ako odu sa posla ili traže neke slobodne dane da bi otišle na seminar.

Što se tiče odnosa u stranci kao prepreke, ja te probleme nisam imala. U Savezu nezavisnih socijaldemokrata žene su bile adekvatno zastupljene i uspjevale smo uvijek provući nešto naše. Ali onda se se pojavile različite struje u stranci, stanje je bilo nesređeno, i ja sam iz revolta što niko ništa ne preduzima da se situacije sredi, napustila SNSD. Jedno vrijeme sam djelovala kao nezavisna odbornica, a sada sam članica Demokratskog narodnog saveza.

4. ŠTA BI ŽENE TREBALO DA URADE DA POPRAVE SVOJE IZBORNE REZULTATE NA PREDSTOJEĆIM LOKALNIM IZBORIMA?

Treba nam veći broj aktivno uključenih žena. Ako nas nema gore, na mjestima gdje se odlučuje, ništa od naše borbe za ravnopravnost. Ako nas nema u komisijama, skupštinama, vladama, gdje se nešto predlaže i gdje se odlučuje, džaba nam sve.

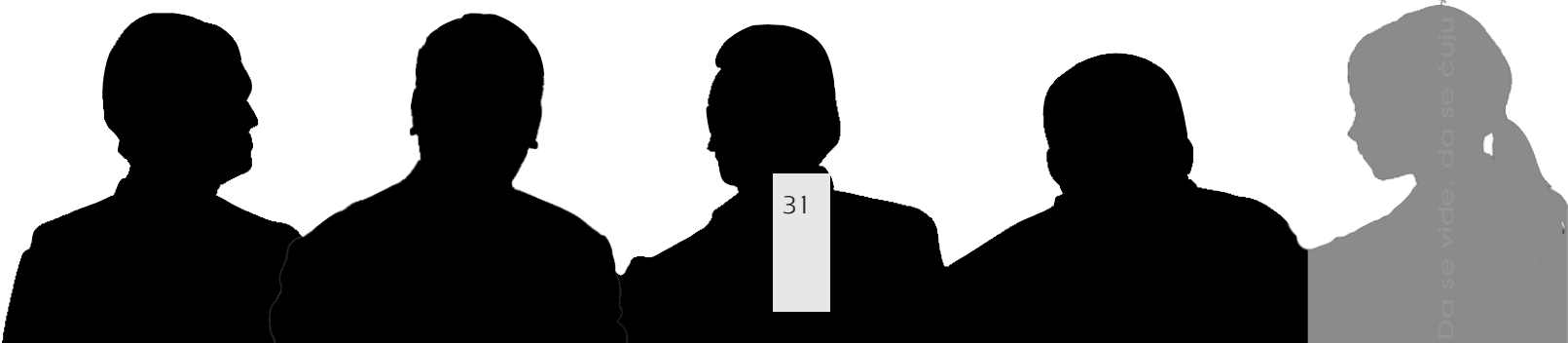
Niko za nas neće glasati samo na lijepe oči. Ali sve se boje šta će ko reći, šta će reći okolina, šta će reći šef na poslu. Stvarno više ne znam šta će nas to natjerati da se više aktiviramo.

Sjećam se jedne situacije iz Skupštine. Nešto smo diskutovali i ja sam uzela riječ da ukažem na nedosljednost prilikom glasanja o jednom pitanju i onda je skupštinski kolega ustao i rekao da neće njemu žena govoriti kako da glasa.

5. ŠTA ĆETE URADITI U PREDSTOJEĆOJ KAMPANJI?

Što se tiče predstojećih izbora još razmišljam šta da radim. Vjerovatno ću biti na odborničkoj listi, mada sam već zasićena. Sve te aktivnost zahtijevaju dodatno vrijeme i energiju, a nekako imam utisak da se borimo sa vjetrenjačama. Ono što je sigurno je da se mora mnogo više raditi na animiranju žena da izađu u javnost.

Да се виде, да се чују * Be seen, Be heard * Da se vide, da se čuju * Да се виде, да се чују * Да се виде, да се чују *

Milada Oman

VJEĆNICA U OPĆINSKOM VIJEĆU LJUBUŠKOG, SDP BIH:

"Žalosno je što ovi muški ne idu ni na kakve edukacije. Oni misle da sve znaju, a znaju samo kad nešto za sebe lično treba uraditi. Za razliku od žena koje idu na edukacije i uče na primjer kako se ponašati za govornicom, da li se nasloniti ovako ili onako, kako držati olovku, itd. muškarcima misle da to njima ne treba jer sve znaju. Pa onda na televiziji možemo da vidimo te iste muškrace sa budi-bogsnama kravatama, neukusno obučene i još goreg držanja."

1. KAKVA STE DO SADA IMALI ISKUSTVA U RADU NA IZBORNIM KAMPANJAMA? KOLIKO STE AKTIVNO BILI UKLJUČENI U PRIPREMU I REALIZACIJU POJEDINIH KAMPANJA?

Kao članica Općinskog odbora i Glavnog odbora SDP BIH uglavnom sam bila aktivna u kampanjama. Bila sam angažovana i na izborima 2000. i 2002. godine. Moj rad u kampanji sastojao se od animiranja birača i rada sa ženama i mladima. Pozivali smo ih da se registruju i izađu na glasanje. Organizovali smo i tribine, radio emisije, okrugle stolove, a ja sam lično radila i na aktiviranju nevladinog sektora u našem kraju.

2. KOLIKO SU BILE USPJEŠNE KAMPANJE U KOJIMA STE UČESTVOVALI?

Ako je suditi prema rezultatima, 2000. izborna godina je bila uspješna što se ne bi moglo reći za izbore 2002. godine. Čudna vam je svijest birača. Čini vam se da ste sve dobro uradili, da ste pridobili njihovo povjerenje, ali kad se glasač nađe sam pred onom kutijom, onda se nešto čudno desi. Trebala bi nam neka posebna studija da ispita taj fenomen. A i žene su vam čudo. Na forumu naše stranke desilo se da žene nisu glasale za žene. Ima i onih, koje muševce šalju da glasaju za njih. Narod je pesimističan, anemičan, apatičan, živi se od danas do sutra. Da bar hoće da izađu na izbore i glasaju.

3. ŠTA BISTE NAVELI KAO PREPREKE ZA VEĆI ANGAŽMAN U POLITIČKOM ŽIVOTU?

U općinskom vijeću Ljubuškog imamo svega tri vijećnice, a to nije dovoljno da se oformi klub žena. To je jedan problem. Drugi je što ne uspijevam i ne stižem da uspostavim neki bliži i direktniji kontakt sa građanima, nedostaje mi te

bliskosti sa bazom. Ljudi mene znaju i kad se sretnemo u gradu požale se na neke stvari, ali ja sam željela da napravim jedan tim koji bi bio na terenu i koji bi mogao da vidi gdje šta fali.

Što se tiče nekih drugih prepreka, mi smo jedna dosta otvorena stranka u kojoj svi dobro komuniciramo. I mi koji djelujemo na lokalnom nivou imamo svoje specifičnosti, a od organa stranke dobijamo dovoljno sredstava da možemo da radimo. Meni je prepreka u Općinskom vijeću to što sam sama, jedina žena iz SDP-a.

4. ŠTA BI ŽENE TREBALO DA URADE DA POPRAVE SVOJE IZBORNE REZULTATE NA PREDSTOJEĆIM LOKALNIM IZBORIMA?

Žene se moraju animirati da izlaze na izbore i da glasaju. I to da glasaju za žene koje su sposobne i odgovorne.

Žaloso je što ovi muški ne idu ni na kakve edukacije. Oni misle da sve znaju, a znaju samo kad nešto za sebe lično treba uraditi.

Za razliku od žena koje idu na edukacije i uče na primjer kako se ponašati za govornicom, da li se nasloniti ovako ili onako, kako držati olovku, itd, muškarcima misle da to njima ne treba jer sve znaju. Pa onda na televiziji možemo da vidimo te iste muškrace sa budibogsnama kravatama, neukusno obučene i još goreg držanja.

Žene su mnogo odgovornije. Zato ih ni nema u ovim silnim aferama. Baš zato što je odgovorna žena neće tek tako izaći pred javnost i nešto obećati ako zna da to ne može ispuniti. Mislim da nema muških i ženskih pitanja, ali je činjenica da su žene odgovornije.

No, trebale bi više uvažavati sebe i treba im više borbenosti.

5. ŠTA ĆETE URADITI U PREDSTOJEĆOJ KAMPANJI?

Mi smo već formirali kantonalni štab za izbore. Planiramo da uradimo jednu anketu kako bismo vidjeli šta ljudi misle o nama i našem radu. Mislim da bi ove godine težište kampanje trebalo da bude na pozivanju ljudi da se registruju i izađu na glasanje. Treba ići i od kuće do kuće i podsjetiti ljude ko smo i šta radimo, treba napraviti propagandne materijale i letke. Uvijek se sjetim primjera Nade Tešanović koja je sama oformila izborni štab i vodila kampanju. Cilj nam je da makar predemo onaj izborni prag i ponovo uđemo u Općinsko vijeće.

ZORICA NIKOLIĆ

ODBORNICA U SKUPŠTINI OPŠTINE SREBRENICA, SP RS:

"Žene bi morale više da rade na svojoj edukaciji, treba im više novih informacija. Mi ovdje nemamo ni čestitu televiziju, ni kino; žene su skučene, ne rade ništa, prepuštene su kući, spremanju i sačekivanju djece i muževa. Teško ih je pokrenuti i izvući iz kuće. One koje rade prije se uključuju u bilo kakve aktivnosti. Da bi se žena izvukla iz kuće i da se ne bi potpuno u to utopila, mora naći posao. Kad ideš na posao, kontaktiraš sa drugim ljudima, razmjenjuješ informacije i na kraju krajeva imaš i neki svoj dinar. Kakav takav, ali je ipak tvoj."

1. KAKVA STE DO SADA IMALI ISKUSTVA U RADU NA IZBORNIM KAMPANJAMA? KOLIKO STE AKTIVNO BILI UKLJUČENI U PRIPREMU I REALIZACIJU POJEDINIH KAMPANJA?

Regionalni odbor Socijalističke partije u Zvorniku kandidovao me je na prošlim opštim izborima za poslanika u Narodnoj skupštini RS. Kampanja je podrazumijevala uobičajene stvari - išli smo od grada do grada, predstavljali se i pozivali ljude da glasaju za nas. Lično nisam bila zadovoljna izbornom kampanjom. Željela sam da uradim nešto više za sebe kao kandidatkinju. Gledala sam kako druge žene to rade, kako se predstavljaju idući od vrata do vrata, ali ja u svom opštinskom odboru nisam imala podršku za takve aktivnosti, a nisam imala dovoljno para da sama idem od mjesta do mjesta. Zbog pasivnosti mog opštinskog odobara rezultati te kampanje nisu bili pozitivni.

2. KOLIKO SU BILE USPJEŠNE KAMPANJE U KOJIMA STE UČESTVOVALI?

Na lokalnom nivou ja sam se uspjela izboriti za sebe. Odbornik sam u Skupštini opštine Srebrenica i to sam postigla samo zahvaljujući svom radu i ličnom angažmanu. Išla sam kod rodbine i prijatelja, tražila od njih da glasaju za mene i oni su glasali.

3. ŠTA BISTE NAVELI KAO PREPREKE ZA VEĆI ANGAŽMAN U POLITIČKOM ŽIVOTU?

Osnovnu prepreku za neki veći angažman u političkom životu vidim u pasivnosti i bezvoljnosti ljudi koji me okružuju. To je tako tipično za moju sredinu. Nema se para, ljudi neprestano odlaze, ne znajući ni kuda će ni gdje će. Šetaju se tamo amo, niko ovdje ne vidi nikakvu perspektivu. U takvom okruženju je teško raditi. A što se tiče mog ličnog života, imamo odraslu djecu i muža koji je uz mene i koji mi pruža punu podršku. Da nije tako vjerovatno ne bih ni kročila u ove političke vode.

4. ŠTA BI ŽENE TREBALO DA URADE DA POPRAVE SVOJE IZBORNE REZULTATE NA PREDSTOJEĆIM LOKALNIM IZBORIMA?

Žene bi morale više da rade na svojoj edukaciji, treba im više novih informacija. Mi ovdje nemamo ni čestitu televiziju, ni kino. Žene su skučene, ne rade ništa, prepuštene su kući, spremanju i sačekivanju djece i muževa. Teško ih je pokrenuti i izvući iz kuće. One koje rade prije se uključuju u bilo kakve aktivnosti. Da bi se žena izvukla iz kuće i da se ne bi potpuno u to utopila, mora naći posao. Kad ideš na posao, kontaktiraš sa drugim ljudima, razmjenjuješ informacije i na kraju krajeva imaš i neki svoj dinar. Kakav takav, ali je ipak tvoj.

5. ŠTA ĆETE URADITI U PREDSTOJEĆOJ KAMPANJI?

Pošto je opštinski odbor Socijalističke partije RS ovdje potpuno neaktivan; predsjednik odbora nije nas sazvaio od posljednjih izbora, moj prvi sljedeći korak biće prelazak u drugu stranku. Želim da ostanem u politici i neću mirno sjediti i gledati kako se stranka u kojoj sam trenutno raspada zbog neaktivnosti nekih ljudi. Već sam lobirala neke ljude i moj prelazak u Savez nezavisnih socijaldemokrata je sasvim izvjestan. Neću sebi dozvoliti da ne budem nigdje. Iskreno sam do sada obavljala posao odbornika u loklanoj skupštini Srebrenice i voljela bih taj posao ponovo raditi.

Да се виде, да се чују * Be seen, Be heard * Da se vide, da se čuju *

Да се виде, да се чују * Be seen, Be heard * Da se vide, da se čuju *

Summary

The goal of "Notes on campaigning" is to present the role of women members of political parties in planning and implementation of election campaigns, show to what extent they are active and what the obstacles for their political engagement are. Our wish is to show you how women's initiatives are accepted and to what extent their colleagues acknowledge their work. This booklet was published in the framework of the project of informal women's political network "Be Seen, Be Heard".

"I have kept distance from my political party lately. The reason was the president of municipal branch of my political party. He behaves like the party is his private property of a few leaders, where noone else participate in decisionmaking. They finish all decisions in the bar and it is over. Other women left as well. Now I see it was a mistake to leave. We should have stayed and insist on changes... In this elections I will turn the new page!", Cmiljka Milićević, a member of municipal branch of Party of Democratic Progress Nevesinje (PDP)

"There are no women leaders of political parties. This confirms politicians say one thing, and do another. Women have to encourage themselves and go public. Let them call you names and say bad words, but it is not important, because you know what your goal is and why you campaign.", Mladenka Petković, deputy in Municipal Council of Milići, Serb Democratic Party (SDS)

"If we are not in the position of power, in decision making institutions, our struggle for equality will have no results. If we are not represented in commissions, assemblies, governments, decisionmaking bodies all our efforts will be in vain", Vesna Ivanović, deputy in Municipal Council of Bratunac, Democratic People's Alliance (DNS)

"I think the work of women's NGOs is one good experience we had. They have helped us change the perception of our role since the war. At the beginning women were lost and shy. However, visiting and participating in NGO activities, women started to relax, get self-confidence, openly tell what their problems and obstacles were and what they were not able to achieve", Fatima Bakalović, deputy in Municipal Council of Bratunac, Party for Bosnia and Herzegovina (SBIH)

"Since I wasn't satisfied with the organisation of election campaign and I wanted to leave the cliché, I organized a small election headquarters of my own. My colleagues in the party didn't like the fact I made my personal poster, leaflet, slogan. Fortunately, there were people around me to support me. Additionally I had some money to cover the costs of my election campaign. Although there have been some troubles, I think it was worth it", Nada Tešanović, deputy in the People's Assembly of Republika Srpska and Banja Luka City Council, Alliance of Independent Social-democrats (SNSD)

"I remember a woman who read the set of workers' requests in a protest and later never appeared in public. I expected she will be more active both in the party and public life. When I asked her what will be her next steps, she told she doesn't like people speak about her as a "public person" negatively. I am sorry women think that way. We have to overcome patriarchal perception of a woman who is publically active as a bad mother or housewife", Milena Trninić, deputy in Municipal Council of Drvar, Alliance of Independent Socialdemocrats (SNSD)

"A women has to strategically prepare everything in order to succeed. I have a family and a job, however despite small insinuations, I managed to prove to everyone I can cover everything. My attitudes cannot be changed easily", Nada Delalić, deputy in Municipal Council of Livno, Socialdemocratic Party of BiH (SDP BiH)

"I don't like to work under other people's directives, particularly if it is not in favor of our citizens. Logically, if the citizens elected us, our policy should be in their favour and favour of our town, instead in favour of our political interests", Paula Popovac, Socialdemocratic Union (SDU)

"There were twenty eight of us on the election list. I was put on the eleventh place. I got elected, which convinced me people voted for an individual not a group", Slobodanka Grubor, deputy in Municipal Council of Drvar, Alliance of Independent Socialdemocrats (SNSD)

"I think democracy in which men dominate is not a full democracy. There should be more women in power", Ankica Tomić, deputy in Municipal Council of Livno, Croat Democratic Union (HDZ)

"It's a pity men don't visit educational seminars. They are convinced they know everything, but they only know how to work when they have to do something for themselves. Unlike women, who learn for example how to behave while speaking publicly - whether to lean to one or other side or how to hold a pen etc, men think they don't need education. At the same time we can see these very men wearing the hell of a tie, bad dressed and sitting incorrectly", Milada Orman, deputy in Municipal Council of Ljubuški, Socialdemocratic Party of BiH (SDP BiH)

"There is neither decent television here, nor a cinema. Women are unemployed. They stay home, waiting for their children and husbands all day. Those who work sometimes involve in some public activities. In order to get women out of their homes, we have to find them a job. Only that way you meet people, exchange information and finally earn something for life. Whatever the amount is, it is yours then", Zorica Nikolić, deputy in Municipal Council of Srebrenica, Socialist Party of Republika Srpska (SPRS)

"If we sleep, noone will vote for us. Men can hardly wait for that. In the last four years, since I have been a deputy, I saw my colleagues do not like women among them, they don't like women raise their voice. There are many experienced women and we have to support them. Politics is not only for men", Senada Kebo, deputy in Municipal Council of Mostar South East, Party of Democratic Action (SDA)

"In the meantime I have moved to another party, since my colleagues haven't support me. They didn't know how to benefit from the fact I am elected representative. They even started initiative for my replacement. There was no cooperation and I had to change the party.", Milka Rankić, vice-mayor of Srebrenica, Democratic People's Alliance (DNS)

"It seems women were only a quota in the last elections, only figures. In real political life they are marginalised. I saw women in parliaments were silent, from time to time some of them said something. Some of them only spoke when they got a written text from their colleagues.", Džeraldina Marijanović, People's Party "Work for Improvement" (NS "Radom za boljitak")

ŽENSKA MREŽA - POLITIČKO OSNAŽIVANJE ŽENA U BIH

“ Da se **vi**de, Da se **č**uju “

Inicijativa za formiranje neformalne ženske političke mreže nastala je kao rezultat aktivnosti programa “Da se vide, da se čuju”, koji su u periodu 2001/2003. godine realizovali Helsinški parlament građana Banja Luka i IKV iz Holandije u partnerstvu sa lokalnim nevladinim organizacijama sa prostora Republike Srpske i Federacije BiH (Banja Luka, Sarajevo, Livno, Mostar, Srebrenica/Skelani, Glamoč, Bratunac, Tomislavgrad, Nevesinje, Milići, Drvar, Bosansko Grahovo, Ljubuški).

Oktoobra 2003. godine na Konferenciji u Banjoj Luci učesnice programa su donijele Odluku o formiranju ženske političke mreže “Da se vide, da se čuju” i usvojile definiciju mreže i platformu djelovanja:

DEFINICIJA

Mi smo grupa aktivistkinja iz nevladinih organizacija, političkih partija, državnih institucija, vjerskih i kulturnih organizacija - građanke BiH, koje kroz neposrednu školu demokratije promoviraju i šire ravnopravnost polova, kako u privatnom, tako i u javnom životu.

VIZUA

Žena, novi uzor u politici, angažirana i odgovorna za promjene

MISUA

Neformalna politička ženska mreža kroz lokalne zajednice uključuje žene u demokratske procese u BiH, transformišući patrijarhalni poredak u društvo jednakih mogućnosti.

Mi se ne borimo protiv muškaraca. Mi želimo da u svim sferama odlučujemo i radimo zajedno.

CILJEVI MREŽE

o ohrabriti žene da iskorače iz privatnosti u javnost;

o razviti samopouzdanje o političkom angažiranju u lokalnim zajednicama;

o doprinijeti uspostavljanju saradnje na bazi solidarnosti između žena u različitim političkim partijama, nevladinim organizacijama i drugim uređenim oblicima djelovanja;

o razviti strategije koje će biti efikasnije u povećavanju procenta učešća žena u javnom životu;

o kroz zajednički rad doprinijeti smanjenju međuetničke i političke tenzije;

o promovirati doprinose žena i muškaraca, kako bi postali priznati i cijenjeni u svojim lokalnim zajednicama.

AKTIVNOSTI MREŽE

o zajedničko druženje, sastanci, prikupljanje i analiziranje podataka o situaciji u lokalnim zajednicama, edukativni i promotivni programi, podrška žrtvama driskriminacije, lobiranje, zalaganje, kampanje, monitoriranje javnih politika, javni nastupi, peticije, informisanje, izvještavanje, planiranje, objavljivanje postignutih rezultata, štampanje publikacija, brošura, biltena i prikupljanje sredstava.

Da se vide, da se čuju * Da se vide, da se čuju * Ve seen, Ve heard * Da se vide, da se čuju * Da se vide, da se čuju *

Sadržaj

Uvodna riječ.....	3
Nada Tešanović	6
Mladenka Petković	8
Nada Delalić	10
Cmiljka Milićević	12
Paula Popovac	14
Fatima Bakalović.....	16
Slobodanka Grubor	18
Džeraldina Marjanović	20
Milka Rankić	22
Milena Trninić	24
Senada Kebo	26
Ankica Tomić	28
Vesna Ivanović.....	30
Milada Orman	32
Zorica Nikolić	34
Summary.....	36
Ženska mreža - političko osnaživanje žena u BiH.....	38

I
I

tU

?

Da se vide, da se čuju * Da se vide, da se čuju * Be seen, Be heard * Da se vide, da se čuju * Da se vide, da se čuju * Da se vide, da se čuju

Da se vide, da se čuju * Da se vide, da se čuju * Be seen, Be heard * Da se vide, da se čuju * Da se vide, da

Da se vide, da se čuju · Да се виде, да се чују · Be seen, be heard

Da se vide, da se čuju · Да се виде, да се чују · Be seen, be heard

Da se vide, da se čuju · Да се виде, да се чују · Be seen, be heard

Da se vide, da se čuju · Да се виде, да се чују · Be seen, be heard

Da se vide, da se čuju · Да се виде, да се чују · Be seen, be heard

Be seen, be heard

Helsinški Parlament Građana
Petra Radenovića 25, Banja Luka
Bosna i Hercegovina
e mail: hcabl@blic.net

IKV
PO Box 85803, The Hague
The Netherlands
e mail: mstruyk@ikv.nl

Be seen, be heard

Be seen, be heard